

سیاست‌ها درست اجرا می‌شد مشکلی نداشتیم

سعد... زاری

کارشناس مسائل بین‌الملل

✎ مقام اجراء و تصمیم‌دو مقام جداگانه است که البته به معنای این نیست که مقام تصمیم در اجرا دخالت داشته اما اجرا در تصمیم‌گیری دخالت ندارد. همان طور که رهبر انقلاب فرمودند وزارت خارجه به عنوان عضو ثابت و صاحب حق رای در شورای امنیت ملی است که شناخته شده و نظرش دخیل است. یک تصمیم، مبتنی بر کار کارشناسی است و تصمیم‌سازی در بخشی از حوزه‌های مربوط به سیاست خارجی در نهادهای تخصصی مانند وزارت خارجه صورت گرفته و بنابراین وزیر خارجه، عضو متخصص و پیشنهاددهنده‌ای است که می‌تواند با کار کارشناسی قوی آرای سایر اعضای شورا یا هر نهاد تخصصی دیگری را تحت تأثیر قرار داده و اثرگذار باشد. بنابراین وزارت خارجه در حوزه تصمیم‌گیری در حوزه سیاست خارجی نقش برجسته‌ای دارد، اما اگر این نهاد تخصصی کار تخصصی درستی انجام نداده و تعامل درستی با نهادهای دیگر مانند شورای عالی امنیت ملی، مجلس، قوه قضاییه و... نداشته باشد در این صورت نمی‌تواند تأثیرگذار بوده یا اثرگذاری کمتری خواهد داشت. البته در عین حال باید توجه داشته باشیم که جایگاه اجرا به هیچ وجه از جایگاه تصمیم‌گیری کمتر نیست و می‌توان تصمیم خوب را با اجرای بد به موضوعی نادرست تبدیل کرد. اما گویا برخی می‌خواهند این موضوع را کم‌اهمیت تلقی کرده و عنوان می‌کنند در صحنه عمل مشکلات برجام ناشی از سیاست‌گذاری هاست. این در حالی است که اگر اجراکنندگان به چارچوب و شروطی که تعیین شده بود توجه می‌کردند شاهد چنین وضعیتی نبودیم. بنابراین به نظر می‌رسد اظهارات اخیر مطرح‌شده در خصوص مشکلات مربوط به سیاست‌گذاری برجام مغالطه‌ای در کلام است.

مذاکرات وین جمعه از سرگرفته می‌شود

عکس:

Gettyimages

رهبر انقلاب به مناسبت روز قدس سخنرانی می‌کنند

قائم مقام شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی از سخنرانی تلویزیونی حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی به مناسبت روز جهانی قدس خطاب به مردم ایران و جهان اسلام خبر داد.

نصرت‌ا... لطفی در نشست خبری اعلام برنامه‌های روز قدس گفت: سخنرانی

برخی اخبار و مواضع دیپلمات‌های حاضر در مذاکرات وین، نگرانی‌ها درباره احتمال عبور از سیاست‌های نظام را پررنگ کرده است

مذاکرات وین طبق «سیاست قطعی» جلو می‌رود؟

✎ بیانات رهبر انقلاب پیرامون حواشی و اشاره‌ای که به نقش و جایگاه وزارت خارجه در سیاست خارجی کشور داشتند بحث‌ها درباره نقش وزارت خارجه در برجام را برجسته کرد. رهبر انقلاب در بخشی از سخنرانی یکشنبه فرمودند: «سیاست خارجی در همه جای دنیا در مجامع بالادستی تعیین می‌شود و نه در وزارت امور خارجه. وزارت خارجه در تعیین سیاست‌ها مشارکت دارد اما تصمیم‌گیر نیست بلکه مجری است.» بلافاصله پس از ایراد این بخش از بیانات مقام معظم رهبری، حامیان برجام با انتشار گسترده مطالبی در فضای مجازی این خط را دنبال کردند که بر اساس بیانات رهبری نباید در خصوص برجام و مشکلاتی که دارد از دولت و وزارت خارجه انتقاد کرد و مسوولیت این ماجرا تماما با سیاستگذار و نهادهایی غیر از دولت و وزارت خارجه بوده است.» اما نگاهی به گذشته نشان می‌دهد که رهبر انقلاب در سخنرانی‌های خود در سال‌های گذشته بارها تأکید کرده‌اند که آنچه در جریان مذاکرات برجام اتفاق افتاده با سیاست‌هایی که از سوی رهبر انقلاب و نهادهای بالادستی ابلاغ شده بود فاصله معناداری داشته و همین فاصله، منشاء بسیاری از مشکلات فعلی است. این مساله در کنار اخباری که این روزها از مذاکرات وین منتشر می‌شود این نگرانی را ایجاد می‌کند که بار دیگر شاهد تکرار تاریخ باشیم و تجربه‌ای که در قالب برجام و عدول از سیاست‌های کلان رخ داد بار دیگر اتفاق بیفتد.

مریم شریف‌زاده

سیاسی

در دیماه سال گذشته بود که همزمان با تغییر دولت در آمریکا و امیدواری حامیان مذاکره در ایران به باز شدن فصل جدید مذاکرات، رهبر انقلاب در سخنرانی مهمی سیاست قطعی جمهوری اسلامی ایران را در خصوص هرگونه مذاکره جدید و از سرگیری تعهدات هسته‌ای از سوی کشورمان تبیین کردند.

ایشان در این باره فرمودند: «باید آمریکا تحریم‌ها را کلاً لغو بکند؛ آن‌هم نه به زان و روی کاغذ که بگوید لغو کردیم؛ نه، بایستی در عمل تحریم‌ها را لغو کنند و ما راستی‌آزمایی کنیم و احساس کنیم که درست تحریم‌ها لغو شده، آن وقت ما هم به این تعهدات برجامی برمی‌گردیم.» اما مواضعی که از آن زمان تاکنون از سوی دولت مطرح شده و به‌ویژه مواضعی که از سوی مذاکره‌کنندگان هسته‌ای کشورمان در وین طرح اتخاذ می‌شود در مواردی به روشنی با این سیاست قطعی فاصله دارد و این مساله بار دیگر زنگ خطر را به صدا در می‌آورد که مجریان سیاست‌ها در عمل نتوانند مباحث کلانی را که در نهادهای بالادستی تصویب شده به اجرا درآورند.

از جمله این مواضع می‌توان به اظهارات عباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر خارجه در فروردین اشاره کرد که با بیانات رهبری مبنی بر ضرورت لغو تحریم‌ها در تضاد است و به نوعی از احتمال پذیرش تعلیق تحریم‌ها به جای لغو آن خبر می‌دهد. عراقچی در این سخنان گفته بود: این موضوع در برجام کاملاً پذیرفته شده است که لغو همه تحریم‌ها در اختیار رئیس جمهوری آمریکا نبوده و در اختیار کنگره است و چون کنگره، آمادگی لغو را نداشت و احتمالاً نداشته باشند رئیس جمهوری از اختیارات خودش در قانون اساسی استفاده و تعلیق می‌کند.

خبرهایی هم که به نقل از منابع مطلع در وین منتشر می‌شود حکایت از حرکت مسیر مذاکرات در جهت تعلیق تحریم‌ها دارد. در همین راستا چندی قبل شبکه تلویزیونی

رهبر عالی‌قدر انقلاب اسلامی به صورت زنده از شبکه‌های داخلی و برون‌مرزی در روز جمعه ۱۷ اردیبهشت و رأس ساعت ۱۱ انجام و از بیانات و ارشادات معظم‌له بهره‌مند خواهیم شد. وی با اشاره به امکان‌پذیر نبودن برگزاری راهپیمایی به دلیل شیوع ویروس کرونا تصریح کرد: به دلیل مواجه شدن با موج جدید و رشد

فراینده ویروس کرونا در این ایام و متأسفانه آمار بسیار بالای فوتی‌های روزانه و تهدیدات جدی و نگرانی از شیوع دیگر انواع جهش یافته‌ کرونا در جمع‌بندی هماهنگی‌های نهادی مقرر شد امسال هم همانند سال قبل هیچ‌گونه تجمع و راهپیمایی حتی خودرویی هم نداشته باشیم. / فارس

ضعف در اجرای سیاست درست

فؤاد ایزدی

استاد دانشگاه

✎ ادعاها درباره این‌که وزارت خارجه نقشی در مشکلات برجام ندارد درست نیست زیرا همواره باید این نکته را در نظر داشت که اگر مجری، ناکارآمد باشد و نسبت به خطوط قرمز بی‌توجهی کند، در این صورت هر چقدر هم سیاستگذاری درستی انجام شود در نهایت به دلیل ضعف در اجرا، موفقیتی حاصل نخواهد شد. از سوی دیگر باید در نظر داشت که نقش مجری، نقش کمی نیست و در صورتی که در طول مذاکرات مربوط به برجام، خطوط قرمز تعیین شده به‌درستی در نظر گرفته می‌شد و همچنین شروط مورد نظر رهبری مورد توجه قرار می‌گرفت برجام در وضعیت بهتری قرار می‌گرفت اما متأسفانه این‌گونه نشد.

بنابراین می‌توان نتیجه‌گرفت که مسوول شرایط فعلی افرادی هستند که سیاست‌های تعیین شده را به‌درستی اجرا نکردند. از سوی دیگر نسبت به نقش جریان حامی برجام در سیاستگذاری آن هم نباید غافل بود چرا که آقای روحانی رئیس شورای عالی امنیت ملی است و آقای ظریف و سه نفر دیگر از دولت در شورای عالی امنیت ملی حق رای دارند و آقای لاریجانی هم که آن زمان رئیس مجلس و عضو شورای عالی امنیت ملی بود از طرفداران برجام بود.

بر این اساس باید گفت دولت هم در سیاستگذاری نقش دارد و هم در اجرا. با توجه به این موضوع حامیان برجام نمی‌توانند از زیر بار مسوولیت شانه خالی کنند. چنین رفتاری مناسب نیست و باید ضعف‌هایی که در حوزه سیاست خارجی وجود دارد در نظر گرفته شود.

نکته دیگر این است که رفتن پرونده مذاکرات هسته‌ای از شورای عالی امنیت ملی به وزارت خارجه اشتباه بود و به نظر می‌رسد که این وزارتخانه عملکرد خوبی در این ارتباط نداشت و باید این پرونده به شورای عالی امنیت ملی بازگردد. درضمن باید از برجام و مشکلات متعددی که در اجرا وجود داشت درس عبرت گرفت و دوباره آن را در وین تکرار نکرد.

در بازگشتن به پیمان هم پیشقدم باشد. آمریکا باندن ما برای اجرای پیمان آماده‌ایم. برای اجرای کل با کل آماده‌ایم و برای اجرای جزء با جزء هم آماده‌ایم.

همچنین وزیر خارجه هم در اظهار نظری از یک سازوکار برای بازگشت همزمان ایران و آمریکا به تعهدات برجامی سخن گفت و اظهار کرد: هماهنگ‌کننده اتحادیه اروپا در کمیسیون مشترک می‌تواند بازگشت ایران و آمریکا را به توافق هسته‌ای تنظیم نماید. اظهارات مقامات آمریکایی هم نشان می‌دهد که آنها همچنان بر اقدامات متقابل اصرار دارند و حاضر نیستند پیش از بازگشت ایران به تعهدات هسته‌ای، تحریم‌ها را لغو کنند. چندی قبل یک مقام بلندپایه وزارت خارجه آمریکا در گفت‌وگو با خبرنگاران با رد رفع همه تحریم‌ها قبل از شروع اقدامات ایران گفت: در مورد رفع تحریم‌ها طی مراحل، ما نمی‌پذیریم که همه تحریم‌ها را برداریم و بعد از آن ایران به برجام برگردد. ما برای ایران روشن کرده‌ایم که نمی‌پذیریم قبل از اقدام ایران برای بازگشت به تعهدات برجامی، به همه تعهدات برجامی برگردیم.

این اظهارات در حالی است که رهبر انقلاب به روشنی بر ضرورت لغو یکجای تحریم‌ها از سوی آمریکا تأکید کرده و کارشناسان نسبت به تبعات بازگشت آمریکا به برجام به صورت گام به گام هشدار داده‌اند.

✎ درس نگرفتن از برجام البته بیانات رهبر انقلاب در ماه‌های گذشته نشان می‌دهد که ایشان همچنان همان سیاست گذشته را که بارها اشاره کرده‌اند درباره مذاکرات هسته‌ای که اکنون در وین در جریان است دنبال می‌کنند.

ایشان در فرودین امسال با اشاره به مذاکرات هسته‌ای فرمودند: سیاست کشور را ما اعلام کردیم و به مسوولین هم گفته‌ایم؛ هم از نزدیک گفتیم، هم با نوشته گفتیم، هم در جلسات گفتیم، هم در صحبت عمومی گفتیم؛ سیاست کشور معلوم است که چه کار باید بکنند. خب حالا تشخیص مسوولین ما این است که برویم مذاکره کنیم تا همین سیاست را اعمال کنیم؛ ما بحثی در این زمینه نداریم...»

با اینحال و با وجود شواهد روشن درباره اهمیت نقش مجریان در

مذاکرات هسته‌ای، به نظر می‌رسد یکی از اهداف سوءاستفاده‌کنندگان از بیانات اخیر رهبر انقلاب، فرار از پیامدهایی است که احتمالاً عدول از خطوط قرمز در مذاکرات وین می‌تواند به همراه داشته باشد.

به‌ویژه اظهارات مقامات آمریکایی که همچنان بر موضوعاتی نظیر رفع گام به گام تحریم‌ها تأکید دارند که خلاف سیاست قطعی جمهوری اسلامی ایران است. در همین زمینه می‌توان به مطلبی که عباس عبیدی، فعال سیاسی اصلاح‌طلب در فضای مجازی منتشر کرده اشاره کرد که به نوعی القا می‌کند هر اتفاقی در مذاکرات وین افتاد باید به عنوان سیاست بالادستی قلمداد شود و اگر انتقادی وجود داشت وزارت خارجه و مذاکره‌کنندگان در آن زمینه مسوولیتی ندارند. عبیدی در این مطلب نوشته است: رهبری نظام در درستی تأکید کردند که سیاست خارجی در وزارت خارجه تعیین نمی‌شود و آنها سیاستگذار نیستند. آقای ظریف هم همین‌را گفته بود. حالا اصولگرایان بفرمایند که آقای عراقچی در وین در حال سیاست‌گذاری است یا اجرای سیاست بالادستی؟

اما به نظر می‌رسد به جای این‌گونه قرافکنی‌ها، حامیان برجام و دست‌اندرکاران مذاکرات هسته‌ای باید از گذشته درس بگیرند و با استفاده از ظرفیت‌هایی که وجود دارد راه را بر خسارت‌های دیگری بندند.

حمیدرضا ترقی،

کارشناس مسائل بین‌الملل در

